

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันรูปแบบในการทำธุรกิจนอกเหนือจากภาวะไร้พรมแดนและการแข่งขันทางธุรกิจอย่างรุนแรงเพื่อช่วงชิงความเป็นผู้นำแล้ว ตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีข้อมูลข่าวสารแบบไม่มีขีดจำกัด แผ่ขยายไปทั่วโลกได้ในเวลาเดียวกันด้วยรูปแบบของอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า จากจุดเริ่มต้นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร อินเทอร์เน็ตได้พัฒนาလာมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว ที่เรียกว่า การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-commerce และด้วยรูปแบบการประกอบธุรกิจที่ต้องพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ตามกระแสการแข่งขัน การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-commerce จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางธุรกิจที่การค้าในรูปแบบและช่องทางใหม่ๆ กำลังจะเปลี่ยนไป ซึ่งในประเทศไทยมีแนวโน้มจะขยายตัวอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นรูปแบบของการพาณิชย์ที่กว้างขวางที่สุดในปัจจุบัน อีกทั้งมีแนวโน้มจะขยายตัวอย่างรวดเร็วในอนาคต และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถรวมเอากิจกรรมทางพาณิชย์ที่มีอยู่บนเครือข่ายอื่นๆ เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ โทรศัพท์เข้ามาไว้ได้หมด ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ใช้ส่งข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซอฟต์แวร์ เพลง สินค้าที่มีลิขสิทธิ์ ลายมือชื่อ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ซื้อผู้ขายอาจอยู่คนละประเทศ แต่ก็สามารถมีการซื้อขายกันบนอินเทอร์เน็ตได้ จากการที่ผู้ซื้อผู้ขายไม่รู้จักกันบนระบบอินเทอร์เน็ตและอาจอยู่คนละประเทศ ใช้เงินสกุลที่ต่างกัน ประสิทธิภาพในการติดต่อเพื่อทำการซื้อขายสินค้ากันจึงมีความสำคัญมาก และจะต้องมีการชำระเงินอย่างรวดเร็ว วิธีการจะต้องไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ซึ่งปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก

ลักษณะของการดำเนินธุรกิจโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. ระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค (Business-to-Consumers) โดยมุ่งเน้นความพึงพอใจของลูกค้า เช่น ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค
2. ระหว่างธุรกิจกับธุรกิจ (Business-to-Business) ได้แก่ ธุรกิจการผลิต การตลาดเพื่อหวังผลกำไรและหาลูกค้าเช่น ระหว่างนักธุรกิจกับนักธุรกิจหรือผู้ผลิตกับผู้ค้า เป็นต้น
3. ระหว่างธุรกิจกับรัฐบาล (Business-to-Government)

ระหว่าง 3 ลักษณะนี้ การดำเนินธุรกิจระหว่างบริษัทด้วยกันเองมีส่วนแบ่งที่ใหญ่ที่สุดของตลาด E-commerce และมูลค่าที่สูงที่สุดด้วย (ประมาณ 70-80%) แต่การควบคุมเพื่อการจัดเก็บภาษีอากรนั้นมีความยุ่งยากน้อยกว่ารูปแบบของธุรกิจกับผู้บริโภค เนื่องจากธุรกิจรายใหญ่จะมีระบบบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้ง่าย

ระดับความแพร่หลายของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คำนึงที่สามารถใช้วัดความแพร่หลายของ E-commerce ได้แก่ จำนวนโฮสต์ (host), มูลค่าของตลาด, จำนวน website และโครงสร้างพื้นฐานไอที จำนวนคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกว่า internet host หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีชื่อโดเมน (Domain Name) และมีหมายเลข IP (IP address) ที่สัมพันธ์กัน ในประเทศไทยจำนวนอินเทอร์เน็ตโฮสต์เพิ่มขึ้นจาก 5 ยูนิท ในปี 2535 ซึ่งเป็นปีแรกที่ประเทศไทยมีการติดต่อทางอินเทอร์เน็ต มาเป็น 15,000 ยูนิท ในเดือนพฤษภาคม 2542 และ 62,493 ยูนิท ในเดือนธันวาคม 2542 (<http://ntc.nectec.or.th/internet>) ส่วนจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในครึ่งหลังของปี 2542 เพิ่มขึ้นจาก 550,000 ราย เป็น 800,000 ราย

ตารางที่ 1.1 จำนวนโฮสต์ในประเทศไทย

	May 1999	Jan 2000	May 2001
ac.th	6,421	23,159	18,771
co.th	4,762	27,297	35,364
go.th	495	850	1,398
net.th	2,271	8,534	10,211
or.th	1,012	2,596	2,831

ที่มา : <http://ntl.nectec.or.th/internet>, May 2001

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ รายงานว่าในปี 2541 การค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ มีมูลค่าสูงถึง 2,200 ล้านบาท โดยร้อยละ 80 เป็นการค้าภายในประเทศ คาดว่าการค้าขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยปีละ 1,000 ล้านบาท จนถึงปี 2545 ธุรกิจที่มีการซื้อขายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ ธุรกิจบริการ ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่โลหะ อย่างไรก็ตามข้อมูลของมูลค่าตลาดที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆมีความแตกต่างกัน จึงขอสรุปได้เพียงว่า มูลค่าตลาดของธุรกิจ e-commerce ยังคงมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าประเทศไทยประมาณเท่าตัว

ถึงกระนั้นก็ตามในขณะนี้ตลาด e-commerce ของไทย มีปัญหาที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

(1) ประเทศไทยมีราคาเช่าวงจรระหว่างประเทศสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(2) ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

โดยปัจจุบันนี้ภาครัฐและเอกชนพยายามเร่งรัดให้มีการออกกฎหมายรับรองการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สอดคล้องกันกับกฎหมายสากล โดยรัฐบาลอยู่ระหว่างการพิจารณากฎหมายหรือร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ซึ่งเป็นผลงานร่วมระหว่างกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพาณิชย์ มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้

- การรับรองสถานะทางกฎหมายของการใช้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
- การรับรองสถานะลายมือชื่อของบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นรหัสลับ
- การพิจารณาถึงความถูกต้องของต้นฉบับทางอิเล็กทรอนิกส์
- การรับฟังพยานหลักฐานและการชั่งน้ำหนักพยาน
- ลักษณะการเก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย
- การสัญญา, การก่อให้เกิดสัญญาและการแสดงเจตนา
- การให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นของผู้ส่งข้อมูล
- เวลาที่ส่งข้อมูล, เวลาที่รับข้อมูล, สถานที่ส่งและรับข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

แนวโน้มของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และยังมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ อาทิ ธุรกิจต่างๆ จะเริ่มมีการลงทุนมากขึ้นหลังจากผ่านปัญหา Y2K ภาครัฐการลงทุนไอทีมากขึ้น การลดอัตราภาษีของสินค้าไอทีที่บางรายการเหลือ 0% และการที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจซึ่งมีแผนแม่บทการปฏิรูปองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เป็นที่คาดว่า จะเป็นผลดีต่อการพัฒนาด้านไอที ถึงกระนั้นก็ตาม การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังนับว่าอยู่ในขั้นเริ่มต้น การคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้ตลาดอินเทอร์เน็ตมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตามเทคโนโลยีอยู่เสมอ (dynamic) ซึ่งทำให้การศึกษาการเจริญเติบโตของอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (continuous study)

ผลกระทบของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีอยู่หลายประการด้วยกัน ทั้งทางด้านกฎหมาย ด้านรูปแบบทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ด้านการเงินการธนาคาร และท้ายที่สุดที่ดูเหมือนจะไปเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องคือ ด้านการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งผลกระทบทางด้านภาษีอากร ที่เป็นปัญหาพื้นฐานที่จะใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ภาษีอากรกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้น ที่จะใช้ในการศึกษาคือ

1. การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้การระบุตัวบุคคลที่ทำธุรกรรมเป็นไปได้โดยยาก
2. การระบุสถานที่ที่ทำธุรกรรมยังมีความคลุมเครือ
3. การระบุลักษณะของเงินได้เกิดความไม่ชัดเจน

การจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Payment)

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการซื้อขายสินค้า โดยมี การพัฒนาไปอย่างรวดเร็วควบคู่กับการพัฒนาของเทคโนโลยี คือ การจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่สำคัญสามารถแยกออกได้เป็น การจ่ายเงินโดยการส่งข้อมูลเครดิตการ์ด, การจ่ายเงินโดยอิเล็กทรอนิกส์เช็ค และการจ่ายเงินโดย digital money

(1) การจ่ายเงินโดยทางบัตรเครดิต เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุดในปัจจุบันเพราะคนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการจ่ายเงินทางบัตรเครดิต เมื่อสั่งซื้อสินค้าจาก catalog คืออยู่แล้ว การจ่ายเงินทางบัตรเครดิตนั้น ผู้ซื้อเพียงแต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหมายเลขบัตรเครดิต วันหมดอายุของบัตร และโดยส่วนใหญ่ มักจะต้องให้ที่อยู่เรียกเก็บเงินด้วย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถจะส่งผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น อีเมลได้ และในการที่จะทำให้ข้อมูลเหล่านี้ปลอดภัยก็เพียงแต่ใช้การใส่รหัสข้อมูล (encryption) ลงไป สิ่งที่มีมักจะพูดถึงกันว่าเป็นปัญหาและมีความเสี่ยงสูง คือ การถูกขโมยข้อมูลบัตรเครดิตระหว่างการส่งผ่านอินเทอร์เน็ต แต่ในความเป็นจริงแล้ว คนส่วนใหญ่ก็ไม่คำนึงว่ามีวิธีการที่ง่ายกว่าการขโมยข้อมูลที่ถูกใส่รหัสอยู่อีกมาก ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทุกวัน อย่างเช่น คนขายสินค้าบัตรเครดิตซ้ำ 2 ครั้ง เป็นต้น

(2) การใช้ electronic cheque ระบบนี้ไม่เป็นที่แพร่หลาย เท่ากับการใช้บัตรเครดิตที่กล่าวมาแล้ว หรือการใช้ digital money การใช้ electronic cheque คล้ายกับการส่งจ่ายเช็คไปรษณีย์ คือ แทนที่จะเซ็นชื่อด้วยปากกาที่ใช้วิธีเซ็นชื่อด้วยเลขรหัส ซึ่งปกติจะเป็นเลข 10 หลัก

(3) การใช้ Digital payment system ปัจจุบันธุรกิจที่ให้บริการลักษณะของ digital payment มีอยู่หลายธุรกิจด้วยกัน แต่ที่เป็นธุรกิจรุ่นบุกเบิกและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายคือ ระบบของ CyberCash

CyberCash ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 2537 โดยระบบที่ทำให้ผู้ขายสามารถรับชำระเงินแบบ on-line ได้จากผู้ซื้อ ซึ่งในการให้บริการดังกล่าวนี้ CyberCash จะคิดค่าธรรมเนียม (ราคาต่ำ) จากผู้ขาย การทำงานของ CyberCash มีลักษณะคือ

(3.1) CyberCash Wallet จะถูกแจกให้ฟรีกับผู้บริโภค (ผู้ซื้อ) โดยผู้ซื้อสามารถ download software ดังกล่าวมาไว้ในเครื่องของตนจาก web ของ CyberCash หรือ web ของผู้ขายเมื่อต้องการจะจ่ายเงินโดย CyberCash ซึ่งการจ่ายเงินผ่าน CyberCash ในปัจจุบันนี้ คือ การจ่ายเงินผ่านบัตรเครดิต เดบิต นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ในอนาคตอันใกล้ผู้ใช้ CyberCash จะสามารถส่งจ่ายเงินโดย electronic cash ได้ด้วย

(3.2) ทางด้านผู้ขายจะได้รับ Secure Merchant Payment System (SMPS) โดยการ upload จาก web ของ CyberCash มาไว้ใน web ของตนหรือขอรับ Software package จากธนาคารที่ผู้ขายใช้บริการอยู่

ระบบ SMPS นี้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเครื่อง cash register หรือ POS ซึ่งทำหน้าที่อนุมัติ การซื้อขาย จัดทำใบเสร็จอิเล็กทรอนิกส์ และดูแลการยกเลิกรายการ หรือการคืนเงิน ระบบ SMPS นี้ นอกจากจะประมวลผลการส่งจ่ายโดยบัตรเครดิต ผ่านทางอินเทอร์เน็ตแล้ว ยังประมวลผลการส่งจ่าย ผ่าน fax และ e-mail ได้ด้วย

(3.3) เมื่อมีการสั่งซื้อสินค้าผ่านระบบ CyberCash นั้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นภายใน 15-20 นาที นับตั้งแต่ได้รับคำสั่ง (เมื่อลูกค้ากดปุ่ม PAY) มีขั้นตอนดังนี้

- เมื่อลูกค้าตกลงซื้อสินค้าและกดปุ่ม PAY ระบบของผู้ขายจะส่ง electronic invoice ถึงลูกค้าทันที
- CyberCash Wallet ของผู้ซื้อจะเปิดทันที และผู้ซื้อสามารถเลือกวิธีการจ่ายเงินที่ต้องการ
- ข้อมูลการจ่ายเงินที่ถูกใส่รหัสแล้ว (encrypted) จะถูกส่งไปยังผู้ขาย
- เมื่อ SMPS ของผู้ขายได้รับข้อมูลการจ่ายเงิน ก็จะเพิ่มข้อมูลเลขรหัสผู้ขายลงไป
- การส่งจ่ายจะถูกแจ้งไปยังธนาคาร
- CyberCash Gateway Server จะถอดรหัสข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องของ 2 ฝ่าย
- ข้อมูลจะถูกส่งไปยังธนาคารของผู้ขาย เมื่อมีการยืนยันรับการจ่ายเงิน แต่หากมีการปฏิเสธข้อมูลจะถูกส่งกลับไปยังผู้ขายและผู้ซื้อ
- หากการจ่ายเงินและการรับเงินสำเร็จ ผู้ซื้อจะได้รับใบเสร็จ digital จากระบบ Gateway Server แต่หากการจ่ายและรับเงินไม่สำเร็จผู้ซื้อสามารถเลือกการจ่ายเงินได้อีกครั้งหนึ่ง

การจ่ายเงินผ่านบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์หรือผ่านระบบ CyberCash นั้น มักเป็นการจ่ายเงินที่มีจำนวนมากกว่า 10 ดอลลาร์ แต่สำหรับการจ่ายเงินจำนวนน้อยกว่านั้น เช่น ไม่ถึง 1 ดอลลาร์ CyberCash ก็มีบริการที่เรียกว่า CyberCoin

อย่างไรก็ตาม ในการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ตทุกวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อขายสินค้าไม่มีรูปร่างที่ไม่ต้องจัดส่งมีมูลค่าที่ต่ำมากเกินกว่าที่จะส่งจ่ายโดยบัตรเครดิตหรือบัตรเครดิตได้เหมาะสม จึงเกิดมีระบบการชำระเงินแบบใหม่ขึ้นมาอีกระบบหนึ่ง คือ การจ่ายเงินที่อยู่ในลักษณะของ digital currencies

(4) Digital Currencies

Digital Currencies นั้นต่างจาก electronic payment systems ใน 2 ลักษณะที่สำคัญคือ

- ผู้ซื้อที่จ่ายเงินด้วย digital currencies สามารถจะปิดบังชื่อที่อยู่ และตัวตนที่แท้จริงได้
 - การใช้ digital currencies ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีบัตรเครดิตหรือบัญชีธนาคารแต่อย่างใด
- โดย Digital Currencies ทำงานเหมือนธนาคาร กล่าวคือ เป็นธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ที่รับฝากเงินจากลูกค้า

ถ้า และให้หลักฐานเพื่อใช้บริการเงินสดทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหลักฐานดังกล่าว ลูกค้านำไปแสดง เพื่อใช้จ่ายเอง หรือโอนให้บุคคลอื่นก็ได้

สำหรับการจ่ายเงินในจำนวนที่ต่ำกว่ากว่า 1 ดอลลาร์ โดยระบบ digital currencies นั้น ปัจจุบันมีบริการของระบบ MilliCent มีสกุลเงินตราที่เรียกว่า Scrip ซึ่งมีลักษณะเหมือน electronic coupon ที่มีการจ่ายเงินไว้ล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม จะมีเพียงผู้ขายที่ร่วมกับระบบ MilliCent เท่านั้นที่จะรับเงินโดย Scrip ดังกล่าวนี้ออกโดย brokers ผู้เป็นตัวกลางระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ซึ่ง brokers เหล่านี้คือตัวแทนผู้ขาย (vendor) ที่มีบัญชี digital currencies กับ electronic bank แล้วนำ digital money ที่ตนมีมาตัดแปลงเป็นจำนวนย่อยๆ เรียกว่า scrip เมื่อผู้ซื้อซื้อ scrip จาก brokers ก็จะสามารถนำไปแลกเปลี่ยน scrip ของ vendor รายใดรายหนึ่ง ซึ่งเอาไว้ใช้สำหรับการซื้อสินค้าจาก vendor รายนั้นๆ ในการทำธุรกิจแบบนี้ brokers จะได้กำไรจากการซื้อ scrip ในจำนวนมากจาก vendors ในราคาที่ได้ส่วนลด หรือราคาขายส่งและขายให้กับผู้ซื้อในราคาขายปลีก การซื้อผ่าน brokers นี้ดีกว่าการซื้อโดยตรงกับ vendors ตรงที่ผู้ซื้อไม่ต้องซื้อ scrip หลายๆ ตัวไว้ในบัญชีของตน เนื่องจาก scrip ของ brokers สามารถไปแลกเปลี่ยนเป็น scrip ของ vendor ต่างๆ ได้

ปัญหาของระบบ MilliCent ดังกล่าว อยู่ที่ผู้ซื้อสินค้าจะไม่ได้รับใบเสร็จรับเงิน เนื่องจากการรับสินค้า real time ทางอินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนใบเสร็จรับเงินอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว ดังนั้น หากมีการรับจ่ายเงินแล้ว ผู้ซื้อไม่ได้รับสินค้าก็จะไม่มีหลักฐานใดยืนยันได้

ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้เป็นการจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการให้บริการอยู่ทั่วโลก ซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายผ่านอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยก็สามารถใช้บริการดังกล่าวได้ด้วย อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยปัจจุบันก็มีการพัฒนาระบบการรับชำระเงินทางอินเทอร์เน็ตไปมาก โดยธนาคารกรุงไทยได้พัฒนาระบบ Payment Gateway ทำให้สามารถชำระเงินโดยบัตรเครดิตแบบ real time ได้ กล่าวคือ ระบบจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของบัตรเครดิตและสั่งการโอนเงินโดยอัตโนมัติ แต่ข้อจำกัดของระบบที่ธนาคารกรุงไทยพัฒนาขึ้นมา ก็คือ ถึงแม้ผู้ซื้อจะสามารถสั่งจ่ายโดยบัตรเครดิตของธนาคารใดๆ ในโลกก็ได้ แต่ผู้ขายจะต้องมีบัญชีที่ธนาคารกรุงไทย ในการให้บริการ Payment Gateway ดังกล่าว ผู้ขายจะถูกเรียกเก็บค่าบริการในการใช้ระบบ Payment Gateway ของธนาคารกรุงไทย แต่ไม่มีการเรียกเก็บจากผู้ซื้อแต่อย่างใด เมื่อมองในลักษณะนี้อาจกล่าวได้ว่าระบบ Payment Gateway ของธนาคารกรุงไทยทำงานเหมือนระบบ Gateway Server ของ CyberCash นั่นเอง

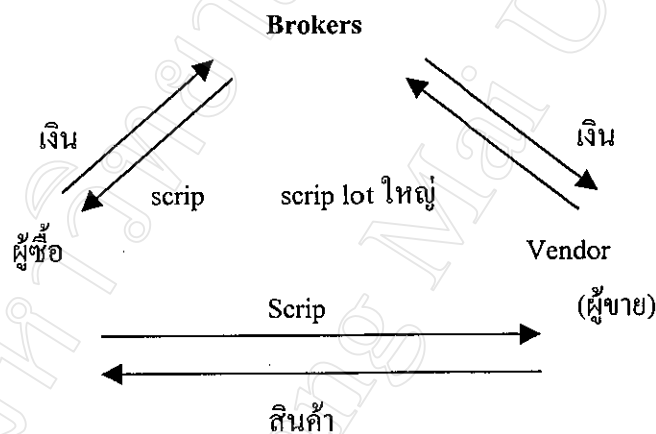
ปัญหาภาวการณ์การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

หากพิจารณาในเรื่องช่องทางการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว สามารถจำแนกความเกี่ยวพันกับภาวการณ์ได้เป็นกรณีดังนี้

1. ภาษีเงินได้

1.1 ในกรณีของการซื้อขายทางอินเทอร์เน็ตผ่านบัตรเครดิต บัตรเดบิตหรืออิเล็กทรอนิกส์ เชื่อกันว่าไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาในการระบุตัวผู้รับเงิน ซึ่งถือเป็นผู้มีเงินได้ และมีหน้าที่ต้องนำเงินได้นั้นมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลแล้วแต่กรณี เนื่องมาจากการจ่ายเงินดังกล่าวมิได้มีความแตกต่างจากการสั่งซื้อของทางไปรษณีย์ และชำระเงินด้วยบัตรเครดิตหรือส่งเช็คไปให้ กล่าวคือผู้ขายที่จะรับชำระเงินในลักษณะนี้ได้จะต้องมีบัญชีธนาคารอยู่กับธนาคารใดธนาคารหนึ่ง

1.2 ในกรณีของการซื้อขายทางอินเทอร์เน็ต โดยใช้ชำระเงินแบบ digital currencies จะก่อให้เกิดปัญหาทางภาษีเงินได้ เนื่องจากทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย สามารถปิดบังตัวตนที่แท้จริงได้ในราคาซื้อขายระหว่างกัน ความเป็นไปได้ในการสืบหาตัวผู้ขายซึ่งเป็นผู้มีเงินได้จะต้องติดตามจากธุรกิจที่ให้บริการ digital currencies ซึ่งก็จะติดปัญหาในการขอความร่วมมือระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างกรณีของกิจการหนึ่งซึ่งมีธุรกิจคล้ายกับของ MilliCent

ในลักษณะนี้ผู้มีเงินได้จะประกอบไปด้วย

- 1) Vendor สำหรับเงินได้ที่ได้รับเป็นค่า scrip lot ใหญ่
- 2) Vendor ในฐานะผู้ขายซึ่งได้รับเงินได้จากการขายสินค้า
- 3) Broker ซึ่งได้รับเงินได้จากการขาย Scrip ให้ผู้ซื้อ

อย่างไรก็ตาม ปัญหาประการหนึ่งในทางภาษีก็คือจะถือว่า scrip ที่ซื้อขายกันคืออะไร และเงินได้ที่ได้จากการซื้อขาย scrip เป็นเงินได้ประเภทใด และถึงแม้จะทราบได้ว่ามีเงินได้เกิดขึ้นอย่างไรบ้างในวงจรรนี้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วสิ่งที่ตัวตนของผู้มีเงินได้อาจเป็นเพียง e-mail address ของผู้ซื้อและ website ของผู้ขายและ broker เท่านั้น

ปัจจุบันนี้การซื้อขายโดยใช้ digital money ดังกล่าวยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก จึงยังไม่พบปัญหาที่ชัดเจนในทางปฏิบัติของภาษีจากกรณีดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในต่างประเทศได้มีการพัฒนาการ

ซื้อขาย โดยใช้ digital money อยู่อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่หน่วยงานที่ดูแลทางด้านภาษีต้องพิจารณา ปัญหาที่อาจเกิดจากกรณีนี้ไว้ล่วงหน้า

1.3 การจ่ายเงินแบบ digital currencies เพื่อซื้อสินค้าไม่มีรูปร่างนั้น จะไม่มีการออกใบเสร็จรับเงิน หากมีการจ่ายเงินแล้วแต่ไม่มีการส่งสินค้า โดยผู้ขายอ้างว่าไม่ได้รับเงินแต่อย่างใด ก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าได้มีการรับเงินจริง

1.4 ผู้มีเงินได้จะถือว่ามียกเว้นที่อยู่ในประเทศใด แหล่งเงินได้จะอยู่ที่ประเทศใด และจะถือว่าเป็นเงินได้ในลักษณะใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่ไม่มีรูปร่างและบริการ ซึ่งประเด็นนี้ จะต้องมีการพิจารณาเกี่ยวกับแหล่งเงินได้และสถานประกอบการถาวรต่อไป

2. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.1 การออกใบกำกับภาษีของผู้ขายสำหรับการจ่ายเงินแบบ off-line กล่าวคือ ผู้ซื้อใส่ข้อมูลบัตรเครดิตของตน และกดปุ่ม PAY เมื่อผู้ขายได้รับข้อมูลก็จะโทรศัพท์ไปยังธนาคารหรือบริษัทบัตรเครดิตเพื่อขออนุมัติวงเงิน จากนั้นจึงมีการ โอนเงินจากบัญชีเครดิตนั้นสู่บัญชีธนาคารของผู้ขาย กรณีนี้ไม่ได้มีความแตกต่างจากการซื้อขายโดยบัตรเครดิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนอยู่แล้ว แต่ในกรณีของการชำระเงินโดยบัตรเครดิตแบบ on-line ซึ่งธุรกรรมทุกอย่างจะเกิดและเสร็จสิ้นภายใน 15-20 วินาที ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นทันทีในกรณีที่เป็นการขายสินค้าที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และผู้ขายมีหน้าที่ต้องออกใบกำกับภาษีให้กับผู้ซื้อทันที หากเป็นการซื้อสินค้าที่ต้องจัดส่งทางไปรษณีย์ ก็มีความเป็นไปได้ที่ผู้ขายจะจัดส่งใบกำกับภาษีให้กับผู้ซื้อพร้อมกับสินค้า แต่หากเป็นการซื้อบริการหรือสินค้าไม่มีรูปร่าง ความเป็นไปได้ที่ผู้ซื้อจะได้รับใบกำกับภาษีคงจะเป็นไปไม่ได้ยาก

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเพียงเพราะ มีการค้าผ่านอินเทอร์เน็ตปัจจุบันร้านค้ามากมายขายสินค้าและบริการ โดยไม่มีการออกใบกำกับภาษีให้กับผู้ซื้อ ดังนั้น ประเด็นที่น่าเสียดายนี้ มิใช่การพยายามจะจับผิดหรือป้องกันการกระทำผิดมากจนเกินไป หากแต่อยู่ที่ จะทำอย่างไร ให้ผู้ที่ทำการค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วยความบริสุทธิ์ใจ และเต็มใจจะเสียภาษีสามารถปฏิบัติอย่างถูกต้องได้

การกำหนดให้กิจการที่มีธุรกรรมผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน เป็นกิจการค้าปลีกหรือให้บริการรายย่อยแก่นุคคลจำนวนมาก และมีสิทธิออกใบกำกับภาษีอย่างย่อทางอินเทอร์เน็ตได้ก็เป็นหนทางหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาอยู่ในกรณีที่ผู้ใช้บริการ Gateway System ต้องการใบกำกับภาษีเต็มรูปเพื่อใช้ในการเครดิตภาษี

2.2 การออกใบกำกับภาษีของผู้ให้บริการ Gateway Server อย่างเช่นธนาคารกรุงไทยซึ่งให้บริการ Payment Gateway ยังมีปัญหาอยู่ เนื่องจากการให้บริการในลักษณะนี้เกิดขึ้นแทบจะทุกนาทีและในทุกๆ นาทีนั้น ความรับผิดชอบในการเสียภาษีก็ได้เกิดขึ้นทันที เนื่องจากมีการให้บริการ และ/

หรือการรับชำระเงินภายในไม่กี่วินาที ดังนั้นผู้ให้บริการ Gateway ดังกล่าวก็มีหน้าที่ที่จะต้องออกไปกำกับภาษีทุกๆ ครั้ง หรือรวมออกเมื่อสิ้นวัน ซึ่งในทางปฏิบัติคงจะไม่เหมาะสมต่อสภาพธุรกิจเพราะนอกจากธุรกรรมจะเกิดขึ้นทุกๆ นาทีแล้ว ค่าบริการที่ Gateway ได้รับอาจมีมูลค่าไม่ถึง 1 บาทใน แต่ละครั้งด้วย

2.3 ในกรณีของระบบ Payment Gateway ของธนาคารกรุงไทยนั้น ก่อนข้างชัดเจนว่าเป็นบริการที่ให้และใช้ในประเทศไทย แต่ในกรณีที่ผู้ขายสินค้าไทยใช้บริการของ Gateway ต่างประเทศจะถือว่าเป็นบริการที่กระทำในต่างประเทศ และได้มีการใช้บริการนั้นในราชอาณาจักรหรือไม่

3. ภาษีธุรกิจเฉพาะ

การให้บริการบางประเภทของ E-Bank เช่น การรับฝากเงินและออกหลักฐานให้ ซึ่งหลักฐานดังกล่าวสามารถเปลี่ยนมือได้ จะเทียบเคียงกับการออกบัตรเงินฝาก หรือตัวเงินของธนาคารพาณิชย์ได้หรือไม่ และกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้ควรอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะหรือไม่ การออก scrip ของ Vendors ต่างๆ ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนกับ scrip ของ Vendors อื่นๆ เพื่อใช้ซื้อสินค้า จะถือได้หรือไม่ว่ามีลักษณะเหมือนกับระบบ foreign exchange และจะกล่าวได้หรือไม่ว่า brokers ทำธุรกิจเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

นโยบายของกรมสรรพากรต่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันกรมสรรพากรมีนโยบายต่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถสรุปในประเด็นหลักๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ไม่มีการจัดเก็บภาษีพิเศษเพิ่มเติมจากผู้ประกอบการทั่วไป รวมทั้งไม่มีนโยบายลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นกรณีพิเศษ
2. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยติดตามการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าอย่างใกล้ชิด เพื่อเสนอปรับแก้ได้ทันที่วงที่ในกรณีเกิดช่องโหว่ทางกฎหมาย
3. ประสานงานกับหน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งกับหน่วยงานสรรพากรของประเทศต่างๆ
4. ศึกษาและติดตามแนวทางการจัดเก็บภาษีสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ รวมทั้งข้อตกลงในการจัดเก็บภาษีสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ขององค์การการค้าระหว่างประเทศ เช่น WTO และ OECD
5. เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดการเสียภาษีทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร

อย่างไรก็ดี ยังคงมีปัญหาอุปสรรคบางประการต่อการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้ประกอบการว่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับ

ยกเว้นภาษี ผู้ประกอบการรายใหม่ๆ หรือรายย่อยที่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี รวมทั้งยังไม่มีข้อสรุปของกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบของผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการเสียภาษีอากร เนื่องจากธุรกรรมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีลักษณะเฉพาะตัวหลายประการที่มีความแตกต่างจากการทำธุรกิจแบบปกติ อันอาจนำมาซึ่งปัญหาในการตีความประมวลรัษฎากร หรือการตีความขอบเขตอำนาจในการเก็บภาษีตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดเก็บภาษีซ้อน ที่ประเทศไทยได้ทำไว้กับประเทศต่างๆ ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมดถึง 40 ประเทศ ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาผลกระทบของปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการทำธุรกิจบนสื่ออินเทอร์เน็ตต่อภาษีอากรในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไรบ้าง โดยศึกษารูปแบบการจัดเก็บภาษีตามหลักการเดิมที่ปฏิบัติเป็นปกติว่าจะสามารถครอบคลุมถึงการจัดเก็บภาษีธุรกรรมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตได้หรือไม่เพียงใด และจะยังคงอยู่ซึ่งความที่เบี่ยงเบนต่อผู้เสียภาษีหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาวางแผน ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบแนวปฏิบัติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัยของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต อันได้แก่ วิธีการเสียภาษีของผู้ประกอบการที่ขายหรือให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีในการให้บริการรับชำระภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เสียภาษีกับหน่วยบริการภาษี เช่น การถาม-ตอบปัญหาภาษีอากรในลักษณะ interactive โดยใช้สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เหล่านี้เป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณา เนื่องจากรัฐบาลได้ตระหนักถึงผลกระทบของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านนี้ และกำลังเร่งให้มีการพิจารณากันในหลายๆ แง่มุม มิใช่เฉพาะด้านภาษีอากรด้านเดียว ในปัจจุบัน องค์กรต่างๆ ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องก็ได้รับมอบหมายให้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาทางเลือกปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยให้รัฐได้ดำเนินนโยบายกำหนดทิศทางที่จะก้าวต่อไปอย่างถูกต้อง มั่นคง และส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Purposes of study)

- 1.2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ต่อการจัดเก็บภาษีอากรในจังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาษีอากรของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบถึงผลกระทบของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อการจัดเก็บภาษีอากรในจังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่อการเสียภาษีในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่

1.3.3 ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการจัดเก็บภาษีจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.3.4 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย, การปรับเปลี่ยนแนวทางการระบียบ และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ระบบการจัดเก็บภาษีอากรจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนยังคงอยู่ซึ่งความเที่ยงธรรมแก่ผู้เสียภาษี

1.4 นิยามศัพท์

1.4.1 “การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์” หมายถึง การกระทำธุรกิจใดๆ ระหว่างบุคคลสองฝ่ายขึ้นไปที่กระทำผ่านทางเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครือข่ายโทรศัพท์ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ในการศึกษาจะหมายถึง ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสำคัญ

1.4.2 “ผู้ประกอบการ” หมายถึง บุคคลซึ่งขายสินค้า หรือให้บริการในทางธุรกิจ หรือวิชาชีพ ไม่ว่าจะการกระทำดังกล่าวจะได้รับประโยชน์ หรือได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ซึ่งในการศึกษานี้จะใช้เฉพาะนิติบุคคลประเภท บริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจัดแบ่งตามประเภทของการประกอบการออกเป็น 3 กลุ่มธุรกิจดังนี้

- ก. กลุ่มธุรกิจส่งออก
- ข. กลุ่มธุรกิจผู้ขายส่งหรือขายปลีก
- ค. กลุ่มธุรกิจผู้ให้บริการทั่วไป

1.4.3 ปัญหา หมายถึง ปัญหาเกี่ยวกับภาษีอากรของผู้ประกอบการ ดังต่อไปนี้

- (1) ปัญหาเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล
 - ปัญหาการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล
 - ปัญหาการหักภาษี ณ ที่จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล
 - ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบของภาษีเงินได้นิติบุคคล
- (2) ปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

- ปัญหาเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบของภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ปัญหาเกี่ยวกับใบกำกับภาษี

(3) ปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับภาษีอากร

1.4.4 “ภาษีเงินได้นิติบุคคล” หมายถึง ภาษีที่เก็บจากฐานกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร ในการศึกษารั้งนี้ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล คือกิจการดังต่อไปนี้คือ

- (ก) บริษัทจำกัดจดทะเบียนในประเทศไทย
- (ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนในประเทศไทย
- (ค) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจดทะเบียนในประเทศไทย
- (ง) บริษัทจำกัดจดทะเบียนในต่างประเทศและเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย
- (จ) กิจการร่วมค้าที่เป็นนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในประเทศไทย

1.4.5 “ภาษีมูลค่าเพิ่ม” หมายถึง ภาษีอากรประเมินซึ่งนำมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้าตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นมา โดยจัดเก็บจากการขายสินค้าหรือการให้บริการไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดๆ ในทางธุรกิจซึ่งผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของบุคคลธรรมดา คณะบุคคล บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ถ้าหากมีรายรับเกิน 1,200,000 บาทต่อปีขึ้นไปและรายรับที่มีจากการประกอบการนั้น ไม่เข้าข่ายประเภทรายรับที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมายแล้ว จะต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

1.4.6 “ใบกำกับภาษี” หมายถึง เอกสารหลักฐานที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจะต้องออกให้กับผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ ในการขายสินค้าและให้บริการทุกครั้ง และต้องจัดทำในทันทีที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น พร้อมทั้งส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการ

ใบกำกับภาษี หมายถึงความรวมถึง ใบกำกับภาษีอย่างย่อ ใบเพิ่มหนี้ ใบลดหนี้ ใบเสร็จรับเงินที่ส่วนราชการออกให้ในการขายทอดตลาด หรือขายโดยวิธีอื่นตามมาตรา 83/5 แห่งประมวลรัษฎากร และใบเสร็จรับเงินของกรมสรรพากร ของกรมศุลกากร หรือของกรมสรรพสามิต ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่เป็นภาษีมูลค่าเพิ่ม

1.4.7 “ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม” หมายถึง จุดที่ผู้ประกอบการถูกกำหนด โดยกฎหมายว่ามีภาระภาษีเกิดขึ้นแล้ว และเป็นจุดที่ก่อให้เกิดสิทธิบางอย่างแก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนตลอดทั้งก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม